

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום א'

(ב) ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה ועמדה לפני המלך ותהי לו סכנת ושכבה בחיקה וחס לאדני המלך: (ב) ואמרו ליה עבדוהי יבעון לרבוני מלכא עולמתא בתולתא ותשמיש קדם מלכא ותהי ליה קריבא ותשכוב לותך ותשחן לרבוני מלכא: (ג) ויבקשו נערה יפה בכל גבול ישראל וימצאו את אבישג השונמית ויבאו אתה למלך: (ג) ובעו עולמתא שפירתא בכל תחום ארעא דישראל ואשכחו ית אבישג דמן שונם ואיתאו יתה למלכא: (ד) והנערה יפה עד מאד ותהי למלך סכנת ותשרתהו והמלך לא ידעה: (ד) ועולמתא שפירתא עד לחדא והות למלכא קריבא ומשמישא ליה ומלכא לא ידעה: (ה) ואדניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלך ויעש לו רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו: (ה) ואדניה בר חגית מתרברב למימר אנא אמלוך ועבד ליה רתיבין ופרשין וחמשים גברא רדיפין קדמוהי: (ו) ולא עצבו אביו מימיו לאמר מדוע ככה עשית וגם הוא טוב תאר מאד ואתו ילדה אחרי אבשלום: (ו) ולא אכלימיה אבוהי מיומוהי למימר מא דין כדן את עביד ואף הוא שפיר בריוא לחדא ויתיה ילדת בתר אבשלום:

רש"י

(א) ולא יחס לו – אמרו רבותינו (ברכות סב ב): כל המזכה בגדים, אינו נהנה מהם לסוף, לפי שקרע את כנף המעיל לשאול. ומדרש אגדה: אמר רב שמואל בר נחמני: כשראה דוד את המלאך עומד צירושלים וחרצו בידו, נלטנו דמו מיראתו (ראה פירוש רש"י אלעזר פרק מג): (ב) בחולה – בחולה מחממין את צורה. סוכנת – מחממת, וכן (קהלת י ט): וזקע עלים יסכן צם: (ג) לא ידעה – שהחולה יפה לחמם מן הבעולה. ורבותינו אמרו (סנהדרין כב א)

משום לא ירצה לו נשים (דברים יז יז), וכבר היו לו שמונה עשר (רש"י שם): (ה) מתנשא – מתפאר. וחמשים איש – נטולי טחול וחקוקי כפות רגלים (שם כא ב): (ו) ולא עצבו – לא הכעיסו, למדך שהמונע תוכחה מצנו, מציאו לידי מיתה. וגם הוא טוב תואר – כאבשלום, שנאמר (שמואל ב יד כה): וכאבשלום לא היה איש יפה, היא גרמה להם שנתגאו. ואותו ילדה – אמו. אחרי אבשלום – כלומר גדלחו אחר תרבות שגילה אמו של אבשלום:

כתובים – משלי פרק ד' טו-כ'

(טו) פָּרְעָהוּ אֵל תַּעֲבֹר בּוֹ שִׁטָּה מַעֲלִיו וְעַבְרָה: (טו) אריש ולא תעבר עמהון סטי ועבר מנהון: (טז) כִּי לֹא יִשְׁנֶה אִם לֹא יִרְעֶה וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם לֹא יִכְשֹׁלוּ: (טז) לא דמכין עד מה דמבאשין ופרידא שנתהון עד מה דעבדין תקלא: (יז) כִּי לַחֲמוֹ לַחֵם רָשָׁע וַיִּין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ: (יז) דמיכלתהון מיכלתא דרשיעי וחמרא דחטופיא שתי: (יח) וְאַרְחַ צְדִיקִים כְּאֹרֶךְ נֶגְהָ הוֹלֵךְ וְאֹרֶךְ נֶכּוֹן הַיּוֹם: (יח) וארחא דצדיקי כנהורא דמזרח ואול נהריה עד מה דתקין יומא:

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום א'

(יט) דָּרָךְ רִשְׁעִים כָּאֶפְלָה לֹא יָדְעוּ בְּמָה יִבְטְלוּ: (יט) וארחא דרשיעי חכירא ולא ידעין במנא מתתקליון:

(כ) בְּנֵי לְדַבְרֵי הַקְּשִׁיבָה לְאִמְרֵי הַטְּ אֲזַנְנָה: (כ) ברי למלי אצית ולמאמרי עלי אודנג:

רש"י

(טו) פרעהו – בטלהו. שטה מעליו – סור:
 (טז) כי לא ישנו – אינס יכולין לישן:
 (יח) ואורח לדיקים כאור נוגה – שהולך ומאיר מעמוד השחר. עד כהן היום – עד חלות היום שהוא זיכורו של יום:

משנה – ברכות פרק ה'

(א) אֵין עוֹמְדִין לְהַתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כַּבֵּד רֹאשׁ. הַסִּידִים הֶרְאִשׁוּנִים הָיוּ שׁוֹהִים שְׁעָה אַחַת וּמִתְפַּלְלִים, בְּדֵי שְׂיָבִנוּ אֶת לֶבָם לְמִקּוֹם. אֶפְלוּ הַמְּלֶךְ שׁוֹאֵל בְּשִׁלּוּמוֹ, לֹא יִשְׂבִּנוּ. וְאֶפְלוּ נֶחֱשׁ פְּרוּף עַל עֵקְבוֹ, לֹא יִפְסִיק:

רע"ב – (א) מתוך כובד ראש – הכנעה ומורא דכתיב (תהלים ז) עבדו את ה' זיכרה, ועבודה זו תפלה היא: שוהים שעה אחת – במקום שצאו להתפלל: אפילו המלך שואל בשלמו – ודוקא מלך ישראל, אבל מלך

(ב) מִזְבִּירִין גְּבוּרֹת גְּשָׁמִים בְּתַחֲתֵת הַמַּיִם, וְשׁוֹאֵלִין הַגְּשָׁמִים בְּבִרְבַּת הַשָּׁנִים, וְהַבְּדִלָה בְּחֻנֵּן הַדַּעַת. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, אִוְמְרָה בְּרָכָה רְבִיעִית בְּפָנֵי עֵצְמָה. רַבִּי אֶלְיעָזָר אָמַר, בְּהוֹדָאָה:

רע"ב – (ב) מזכירין גבורות גשמים – משיב הרוח, שאינו לשון בקשה אלא לשון הזכרה ושבח. ומפני שהגשמים אחת מגבורותיו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (איוב ה) עושה גדולות עד אין חקר הנותן מטר על פני ארץ, משום הכי קרי להו גבורות גשמים: ושאלה – ותן טל ומטר, לשון בקשה: בצרכה

(ג) הָאוֹמֵר עַל קֵן צְפוּר יִגְיעוּ רַחֲמֵיהּ, וְעַל טוֹב יִזְכַּר שְׁמֶהּ, מוֹדִים מוֹדִים, מִשְׁתַּקִּין אוֹתוֹ. הָעוֹבֵר לְפָנֵי הַתְּבָה וְטָעָה, יַעֲבֹר אַחַר תַּחֲתָיו, וְלֹא יִהְיֶה סָרְבָן בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. מִנֵּין הוּא מִתְחִיל, מִתְחַלֵּת הַבְּרָכָה שְׁטָעָה בָּהּ:

רע"ב – (ג) על קן צפור יגיעו רחמיו – כמו שהגיעו רחמיו על קן צפור וגזרת לא תקח האם על הבנים, כן חוס ורחם עלינו: משתקין אותו – שעושה מדותיו של הקב"ה רחמים, והן אינן אלא גזרות מלך על עבדיו:

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום א'

כשאומרים לו לך רד, לפי סגנאי הוא שחלה
התפלה מופסקת כל כך:

ביחוד תחנונים הם: ולא יהא סרבן צאותה
שעה – כדרך שאר יורדים לפני התיבה שרריך
לסרב פעם ראשונה, אצל זה לא יסרב

(ה) העובר לפני התיבה, לא יענה אחר הפהנים אמן, מפני הטרורף. ואם אין
שם בהן אלא הוא, לא ישא את כפיו. ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו
וחוזר לתפלתו, רשאי:

הזכרה שראוי שיתחיל: לא ישא את כפיו –
שמא לא יוכל לכון ולחזור לתפלתו להתחיל
שים שלום, שחלה דעתו מטורפת מאימתה
לזכור: ואם הבטחתו – כלומר אם בטוח
הוא שלא תהא דעתו מטורפת מאימת הזכור:

רע"ב – (ז) לא יענה אחר הכהנים אמן –
בסוף כל זכרה, כמו שאר זכור עונים: מפני
הטירוף – שלא תטרוף דעתו ויטעה, לפי
שליח זכור הוא רריך להתחיל זכרה שניה,
ולהקרות להן מלה במלה, ואם יענה אמן, לא
יוכל לכון ולחזור לתפלתו מהר ולהתחיל

(ח) המתפלל וטעה, סימן רע לו. ואם שליח צבור הוא, סימן רע לשולחיו,
מפני ששליחו של אדם כמותו. אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא, שהיה
מתפלל על החולים ואומר, זה חי וזה מת. אמרו לו, מנין אתה יודע. אמר
להם, אם שגורה תפילתי בפי, יודע אני שהוא מקבל ואם לאו, יודע אני
שהוא מטורף:

תפלתו בפניו (בגמרא ה:), כלומר, התפלה
שהתפללו עליו מטורפת וטרודה ממנו ואינה
מקובלת:

רע"ב – (ה) אם שגורה תפילתי – סדורה
כפי זמורה ואיני נכשל בה: שהוא מטורף –
שהחולה מטורף כמו אך טרוף טורף
(בראשית מד) פירוש אחר, לשון טורפים לו

גמרא – ברכות דף לד' ע"ב

תנו רבנן מעשה שחלה בנו של רבן גמליאל שגר שני תלמידי חכמים אצל
רבי חנינא בן דוסא לבקש עליו רחמים כיון שראה אותם עלה לעלייה
ובקש עליו רחמים בירידתו אמר להם לכו שחלצתו חמה אמרו לו וכי
נביא אתה אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני אם
שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף
ישבו וכתבו וכווננו אותה שעה וכשבאו אצל רבן גמליאל אמר להן
העבודה לא חסרתם ולא הותרתם אלא כך היה מעשה באותה שעה חלצתו
חמה ושאל לנו מים לשתות ושוב מעשה ברבי חנינא בן דוסא שהלך
ללמוד תורה אצל רבי יוחנן בן זכאי וחלה בנו של רבי יוחנן בן זכאי אמר
לו חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו
רחמים ויחיה אמר רבי יוחנן בן זכאי אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין
ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו אמרה לו אשתו וכי חנינא
גדול ממך אמר לה לאו אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום א'

לפני המלך: ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות שנאמר וכיין פתיחן ליה בעלייתה (לקבל) [נגד] ירושלם אמר רב כהנא חציף עלי מאן דמצלי בבקתא ואמר רב כהנא חציף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה:

רש"י על הגמרא

חלצתו חמה – שלפתו, ניטלה מגופו החמה, הוא החולי הקודחו, חלצתו לשון חלץ מהס: לא חסרתם – שעה: כעבד – בן בית, נכנס ויולא שלא ברשות: כשר לפני המלך – שאינו רגיל לזבא לפניו: חלונות – שגורמין לו שיכנין לזב, שהוא מסתכל כלפי שמים ולזב נכנע: דמלכי צבקהא – צבקהא, שכשהוא במקום נגיעות חלה עליו אימת מלך, ולזב נשכר:

זוהר – חיי שרה דף קכט' ע"א

ואברקם זקן בא בימים ויין ברוך את אברקם בכל. רבי יהודה פתח (תהלים סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריה, האי קרא אתמר, אבל זכאה הוא בר נש דאורחוי אתפטרן קמי קודשא בריה הוא ואיהו אתרעי ביה לקרבא ליה לגביה:

תא חזי, אברקם אתקריב לגביה ותאובתיה דיליה הוה כל יומי בהאי, ולא אתקריב אברקם ביומא חדא או בזמנא חדא, אלא עובדוי קריבו ליה בכל יומי מדרגא לדרגא, עד דאסתלק בדרגוי:

כד הוה סיב ועאל בדרגין עלאין פדקא חזי דכתיב ואברקם זקן, וכדין בא בימים באינן יומין עלאין באינן יומין ידיעאן ברזא דמהימנותא. ויין ברוך את אברקם בכל. דמתמן נפקין כל ברקאן וכל טיבו:

זכאין אינן מאריהון דתשובה דהא בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא (דף קכט ע"ב) קריבין לגבי קודשא בריה הוא, מה דלא הוה הכי אפילו לצדיקים גמורים דאתקריבו גבי קודשא בריה הוא בכמה שנין. אברקם לא עאל באינן יומין עלאין עד דהוה סיב פמה דאתמר. וכן דוד דכתיב (מלכים א א) והמלך דוד זקן בא בימים. אבל מאריה דתשובה מיד עאל ואתרפק ביה בקודשא בריה הוא:

רבי יוסי אמר תנינן אתר דמאריהון דתשובה קיימי ביה, בההוא עלמא, צדיקים גמורים לית לון רשו לקיימא ביה, בגין דאינן קריבין למלכא יתיר מפלהו, ואינן משכי עלייהו ברעותא דלכא יתיר ובחילא סגיא לאתקרבא למלכא:

תא חזי, פמה אתרין מתוקנין ליה לקודשא בריה הוא בההוא עלמא, ובכלהו בי מותבי לון לצדיקים. כל חד וחד לפום דרגיה פדקא חזי ליה:

חק לישראל – פרשת חיי שרה יום א'

בְּתִיב, (תהלים סה) אֲשֶׁר־יִתְבַּחַר וְיִתְקַרֵּב יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לִוְן לְגַבִּיּה דְּסַלְקִין אֵינֹון נִשְׁמָתִין מִתַּתָּא לְעֵילָא וּלְאַתְּאֲחָדָא בְּאַחְסְנִיתִיהוֹן דְּאַתְתִּקְנוּ לְהוּ. יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ, אֲלִין אַתְרֵין וְדִרְגִין לְבַר, וּמֵאן אֵינֹון, כְּמֵא דְאַתְּ אָמַר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לָךְ מֵהֶלְכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה. וְהֵאֵי הוּא דִּרְגָא בֵּין קִדְיִשִׁין עֲלָאִין:

וּמֵאן דְּזִכְרָאִין לְדִרְגָא דָּא, אֵינֹון שְׁלִיחוֹן דְּמֵאֲרֵי עֲלָמָא כְּאֵינֹון מְלָאכִין וְעִבְדִין שְׁלִיחוֹתָא תְּדִיר בְּרַעוּתָא דְּמֵאֲרִיהוֹן, בְּגִין דְּאֲלִין (אתקדשו) תְּדִיר בְּקִדּוּשָׁה וְלֹא אֶסְתַּאבּוּ:

גְּוֹנָא דָּא, מֵאן דְּאַסְתַּאבּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא אִיהוּ מְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רוּחַ מְסַאבּ, וְכַד נִפְקַ נִשְׁמָתִיהּ מִנִּיהּ מְסַאבִּין לִיהּ וּמְדוּרִיהּ בֵּין אֵינֹון מְסַאבִּין וְאֲלִין אֵינֹון מְזִיקִין דְּעֲלָמָא. כְּמֵה דְּאַתְמִשְׁךְ בְּרַ נִשְׁ גְּרַמִּיהּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא הָכִי הוּא מְדוּרִיהּ וְאַתְמִשְׁךְ בְּהֵהוּא עֲלָמָא (נט ואֵינֹון רוּחִי מְסַאבִּי מְסַאבִּין לִיהּ וְאֲעֲלִין לִיהּ לְגִיהֵנִם):

תָּא חֲזִי מֵאן דְּאַתְקִדְשׁ וְנִטִּיר גְּרַמִּיהּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא דְּלֹא אֶסְתַּאבּ. מְדוּרִיהּ בְּהֵהוּא עֲלָמָא בֵּין אֵינֹון קִדְיִשִׁין (דף קל ע"א) עֲלָאִין וְעִבְדִין שְׁלִיחוֹתָא תְּדִיר, וְאֲלִין קִיִּימֵי בְּחֵצֵר כְּמֵא דְּאַתְּ אָמַר, (שמות כז) אֵת חֲצֵר הַמִּשְׁכָּן:

הלכה – הרמב"ם הלכות יסודי העבודה פרק ה'

(א) כל בית ישראל מצווין על קדוש השם הגדול הזה שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל ומוזהרין שלא לחללו שנאמר ולא תחללו את שם קדשי כיצד כשיעמוד עובד כוכבים ויאנוס את ישראל לעבור על אחת מכל מצוות האמורות בתורה או יהרגנו יעבור ואל יהרג שנאמר במצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וחי בהם ולא שימות בהם ואם מת ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו:

(ב) במה דברים אמורים בשאר מצוות חוץ מעבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכת דמים אבל שלש עבירות אלו אם יאמר לו עבור על אחת מהן או תהרג יהרג ואל יעבור במה דברים אמורים בזמן שהעובד כוכבים מתכוין להנאת עצמו כגון שאנסו לבנות לו ביתו בשבת או לבשל לו תבשילו או אנס אשה לבועלה וכיוצא בזה אבל אם נתכוין להעבירו על המצות בלבד אם היה בינו לבין עצמו ואין שם עשרה מישראל יעבור ואל יהרג ואם אנסו להעבירו בעשרה מישראל יהרג ואל יעבור ואפילו לא נתכוין להעבירו אלא על מצוה משאר מצוות בלבד:

(ג) וכל הדברים האלו שלא בשעת הגזרה אבל בשעת הגזרה והוא שיעמוד מלך רשע כנבוכדנצר וחביריו ויגזור גזרה על ישראל לבטל דתם או מצוה מן המצוות יהרג ואל יעבור אפילו על אחת משאר מצוות בין נאנס בתוך עשרה בין נאנס בינו לבין עובדי כוכבים:

לע"נ

זאב ואיים בן שרה, גר גבריאל בן סוזן, דינאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.